

7. ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ειδική φυσική αγωγή είναι άμεσα συνδεδεμένη και εξαρτημένη από την ειδική εκπαίδευση. Η πρώτη φορά που πολιτική δύναμη στην Ελλάδα κάνει επίσημη συζήτηση για την ειδική εκπαίδευση είναι η κυβέρνηση του 1904*.

Κατά γενική διαπίστωση, η εκπαίδευση των παιδιών με ΜΚΑ στη χώρα μας μέχρι τη δεκαετία του 1970 είχε τη μορφή φιλανθρωπίας. Παρεχόταν με την ιδρυματική μορφή από οργανώσεις, άτομα, φορείς της ιδιωτικής πρωτοβουλίας καθώς και την εκκλησία κατά περιπτώσεις. Η στάση της πολιτείας χαρακτηριζόταν κατά βάση από παραμέληση και αδιαφορία. Η ίδρυση του Πρότυπου Ειδικού Σχολείου Αθηνών στην Καισαριανή, μετά από εισηγήσεις της Ρ. Ιμβριώτη, αποτέλεσε σταθμό στην εξέλιξη της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Η ίδρυσή του πραγματοποιήθηκε με τον Α.Ν. 453/1937¹³¹ και η έγκριση, μεταξύ των άλλων, του αναλυτικού του προγράμματος έγινε με το Β.Δ. της 15/6/1937¹³².

Η Ρόζα Ιμβριώτη¹³³ γίνεται η πρώτη διευθύντρια και μαζί με μια ομάδα σκαπανέων της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, τους Κ. Καλαντζή, Ξ. Βαραρέλη - Καλαντζή, Λ. Δρόσου - Πιστικίδου, Ε. Κονταράτου - Ρούσσου, Λ. Πέρρο, εφαρμόζουν ένα πρόγραμμα πρωτοποριακό για τα ελληνικά δεδομένα της ειδικής αλλά και της γενικής εκπαίδευσης. Για τους φορείς του σχολείου ο επιδιωκόμενος σκοπός της εκπαίδευσης που προσέφεραν ήταν ίδιος με εκείνον των γενικών σχολείων, με τη διαφορά ότι λαμβάνονταν υπόψη οι ιδιαιτερότητες των παιδιών αυτών. Η προσφορά του σχολείου αυτού

* Βλ. ενότητα 3

¹³¹. Α.Ν 453/1937, ό.π.

¹³². Β.Δ. 15/6/1937. «Περί εκτελέσεως του υπ' αριθ. 453/1937 Αναγκαστικού Νόμου, Περί Ιδρύσεως Σχολείου Ανωμάτων και Καθυστερημένων Παιδών», ΦΕΚ/τ. Α', Αρ. Φ. 228

¹³³. Ιμβριώτη Ρ. (1939), ό.π. σ.10

υπήρξε πολύτιμη, αν και αντιμετωπίστηκε από την πολιτεία και το τότε πανεπιστημιακό κατεστημένο με αδιαφορία ή και εχθρότητα.

Ενδεικτικά της εργασίας που παρεχόταν είναι τόσο η φιλοσοφία τους για τη φυσική αγωγή όσο και το αναλυτικό πρόγραμμα που εφάρμοζαν κατά βαθμίδα. Για το λόγο αυτό παραθέτουμε αυτούσια τα κείμενά τους.

Στις γενικές παρατηρήσεις της η Ρ. Ιμβριώτη¹³⁴ αναφέρει:

«Η σωματική αγωγή είναι η βάση για την πνευματική προαγωγή των μαθητών. Η γυμναστική, θεραπευτική, ρυθμική, ορθοπαιδική, παιδιά, αεροθεραπεία και λουτροθεραπεία παίρνει μεγάλη έκταση στις μικρές τάξεις κι ελαττώνεται στις μεγαλύτερες.

Δίπλα στη γυμναστική άλλο παιδαγωγικό μέσο είναι η σωματική εργασία. Τα δυο αυτά γενικά μέσα τα μεταχειριζόμαστε όχι μόνο σαν θεραπευτικά για την κινητική αδυναμία και την αδεξιότητα, ή βοηθητικά για τις γνώσεις, μα το πιο πολύ για τη βαθιά μορφωτική επίδραση που έχουν στην ψυχή. Η κινητική αταξία, η νευρική αταξία, η βουλητική νωθρότητα, η δειλία, η ανικανότητα να μετρήσουν τις δυνάμεις τους, το αλόγιστο θάρρος, όλα μπορούν να γιατρευτούν στο μάθημα της Γυμναστικής. Συνηθίζουν να κυβερνούν το κορμί τους, καταφέρνουμε στις ελαφρές περιπτώσεις να απομακρύνουμε τη νευρική αταξία. Άσκηση σωματική στο ύπαιθρο τονώνει την κυκλοφορία, την αναπνοή, τα νεύρα. Οι άρρυθμες και αδέξιες κινήσεις με το βάδισμα, το τρέξιμο, το πήδημα διορθώνονται. Η βούληση δυναμώνει, γιατί κάθε άσκηση απαιτεί μίαν ορισμένη έκταση και προσπάθεια για να υπερνικηθούν οι δυσκολίες, να υποταχθεί το μυϊκό και νευρικό σύστημα σε ορισμένες προσταγές, και να πειθαρχήσουν τελικά σώμα και ψυχή.

¹³⁴. Ιμβριώτη. Ρ. (1939), ό.π. σ. 131

Μαζί και η σωματική εργασία ως χειροτεχνία, κηπουρική, ζωοτροφία, προπαρασκευή επαγγελματική μας δίνει ένα βασικό παιδαγωγικό μέσο».

Για την προβαθμίδα η Λ. Πιστικίδου αναφέρει πράγματα που δε συναντάμε ακόμη και σε πολλά σημερινά ειδικά σχολεία.

«Μέσα στην τάξη μου είχα και γυμναστικά όργανα. Δύο πολύζυγα, δύο δοκούς και δύο έδρανα. Κι αυτά ωφέλησαν πάρα πολύ τα παιδιά και σωματικά και ηθικά. Έκαναν κάθε λογίων ασκήσεις και παιχνίδια και είχαν χαρά κάθε φορά πού ερχόταν ο γυμναστής να τους δείξει καινούργιες ασκήσεις στη δοκό. Αλλά εμένα ειδικά, σαν δασκάλα της τάξης, μ' ενδιέφερε και ή άλλη ωφέλεια, το θάρρος, η αυτοπεποίθηση και γενικά ή ηθική τόνωση που πήραν τα παιδιά μου. Ήταν θαυμάσια μέσα για να δυναμώσει ή βούληση τους και γενικά για το ηθικό και πνευματικό ανέβασμά τους».

Για την κατώτερη βαθμίδα η Ξ. Βακαρέλλη-Καλαντζή (σ.187) αναφέρει:

«Γυμναστική: Ρυθμικές ασκήσεις. Εύκολα παιχνίδια: κυνηγητό, κρυφτό, τόπι, φανταστικές κινήσεις ή μιμήσεις. Μιμούνται τα επαγγέλματα που διδάσκονται στις ενότητες με ρυθμικά παιχνίδια. Ασκήσεις για να διορθώσουν τη στάση, την ισορροπία, αναπνευστικές κινήσεις. Όλες οι ασκήσεις θα πηγάζουν από την καθημερινή ζωή των παιδιών».

Η Ε. Κονταράτου – Ρούσσου, υπεύθυνη της μέσης βαθμίδας, (σ. 225) αναφέρει:

«Γυμναστική: Παιχνίδια, ασκήσεις, μιμήσεις. Εύκολες ασκήσεις παρμένες από την καθημερινή ζωή που απαιτούν μικρό κόπο. Ακόμη και ασκήσεις, με όργανα αλλά ελαφρά (δίζυγα). Ακόμη και πάλη ελαφρή. Πήδημα σε ύψος και απλό. Ρυθμικές ασκήσεις. Τρέξιμο 20 μέτρα. Ασκήσεις δεξιότητας. Το χειμώνα παιχνίδια στο χιόνι.

Πάντως και η γυμναστική θα συνδυαστεί με γεγονότα της καθημερινής ζωής, τα οποία παίρνουν τη θέση των καθιερωμένων ασκήσεων και δίνονται σαν παραμύθι».

Τέλος, ο Λεωνίδας Πέρρος, υπεύθυνος της μέσης βαθμίδας, (σ.242) σημειώνει:

«Γυμναστική. Ασκήσεις όπως και στα προηγούμενα έτη. Συνηθίζουν στην κανονική ανάβαση και κατάβαση σε οχήματα στην κανονική κυκλοφορία στους δρόμους, στη γρήγορη εκκένωση χώρων σε δυστυχήματα. Τρέξιμο ως 40 μέτρα. Τρέξιμο αντοχής 2 λεπτών. Απλή πάλη. Πίνγκ - πογκ. Ποδόσφαιρο, τένις, Ρυθμικές ασκήσεις κ.λ.π».

Όλα τα παραπάνω αναφέρθηκαν διότι έκπληκτος διαπιστώνει ο οποιοσδήποτε μελετητής πως η εποχή εκείνη και οι άνθρωποι που εργάστηκαν ήταν κάτι περισσότερο από πρωτοπόροι. Αναλυτικό πρόγραμμα ειδικής - προσαρμοσμένης φυσικής αγωγής θα εμφανιστεί στα ελληνικά εκπαιδευτικά πράγματα και μάλιστα χωρίς να λάβει ακόμη επίσημη μορφή, το 2001 – 2002.

Ο Β΄ παγκόσμιος πόλεμος και ο εμφύλιος που ακολούθησε, εκτός του ότι έγινε αιτία παύσης κάθε προσπάθειας για θέματα ειδικής εκπαίδευσης, συνέβαλε στην παύση της λειτουργίας για κάποιο διάστημα του Πρότυπου Ειδικού Σχολείου Αθηνών, το κυριότερο όμως, σηματοδότησε τη διάλυση της πρωτοποριακής ομάδας που ίδρυσε και εργάστηκε σ' αυτό. Μετά το τέλος και του εμφυλίου πολέμου ιδρύθηκαν και λειτούργησαν πολλά ιδρύματα κλειστού τύπου για τα παιδιά με ΜκΑ, αλλά όλα ήταν εποπτευόμενα κατά κανόνα από το υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας.

Από το τέλος του εμφυλίου πολέμου και μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980 ουδεμία πρόνοια ή ακόμη και μνεία για την ειδική φυσική αγωγή έχουμε. Οι δυο επιτροπές παιδείας που συγκροτούνται, αυτή της κυβέρνησης της Εθνικής Ριζοσπαστικής Ένωσης (Ε.Ρ.Ε.) το 1958 με σκοπό να εξετάσει το σύνολο των

εκπαιδευτικών προβλημάτων και αυτή του 1972 από τη δικτατορική κυβέρνηση για τη μελέτη των θεμάτων της ειδικής εκπαίδευσης ασχολούνται κατά βάση με θέματα δομής και οργάνωσης.

Συγκεκριμένα, η επιτροπή της κυβέρνησης της Ε.Ρ.Ε. το 1958¹³⁵ χωρίς να κάνει καμία απολύτως μνεία σε θέματα ειδικής φυσικής αγωγής, δείχνει ενδιαφέρον μόνο για την αξιοποίηση των «ιδιοφυϊών», τη διαπίστωση ύπαρξης «προβληματικών περιπτώσεων» στις σχολικές μονάδες και την «πνευματική καθυστέρηση» που οφείλονταν «εις τους δυσμενείς όρους της διαβίωσης των».

Η κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου που ανέλαβε στη συνέχεια την εξουσία δεν πρόλαβε να υλοποιήσει το πρόγραμμα των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων για την ειδική εκπαίδευση, κύριος εκφραστής των οποίων ήταν ο Ε. Παπανούτσος. Φαίνεται όμως πως αποτέλεσαν «πηγή έμπνευσης» για την δικτατορική κυβέρνηση αφού υλοποίησε τις περισσότερες παρουσιάζοντάς τις ως δικές της. Το εκπληκτικό είναι πως μερικές από αυτές τις ιδέες προέρχονται από τις προτάσεις του κόμματος της Ενιαίας Δημοκρατικής Αριστεράς (Ε.Δ.Α.) για την ειδική εκπαίδευση¹³⁶.

Η πίεση των συλλόγων των γονέων παιδιών με ΜκΑ από τη μια και η προσπάθεια δημιουργίας «έξωθεν καλής μαρτυρίας» από την άλλη, ώθησε τους αρμόδιους του ΥΠΕΠΘ το 1969 να υλοποιήσουν τη ίδρυση του γραφείου ειδικής εκπαίδευσης¹³⁷.

Οι υπεύθυνοι του γραφείου εισηγήθηκαν:

α. Την οργάνωση σεμιναρίου θεραπευτικής παιδαγωγικής στο Μαράσλειο διδασκαλείο δημοτικής εκπαίδευσης που αργότερα προήχθη σε τμήμα ειδικής αγωγής για την προπαρασκευή ειδικών εκπαιδευτικών.

¹³⁵. Εισηγήσεις της Επιτροπής προς τον Πρόεδρο της Κυβερνήσεως Κ. Καραμανλή (1958), ό.π.

¹³⁶. Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση (1968), «Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της ΕΔΑ», Προοδευτική Πορεία, Αθήνα

¹³⁷. ΥΠΕΠΘ / Απόφαση 101491/ 1/8/1969 / ΦΕΚ 490 β

β. την ίδρυση ενός μικρού αριθμού ειδικών σχολείων στις έδρες των παιδαγωγικών ακαδημιών και σε μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μας για την εκπαίδευση των παιδιών με νοητική υστέρηση

γ. την εκπόνηση πιλοτικού αναλυτικού προγράμματος για τα ειδικά σχολεία

δ. την εισαγωγή μαθήματος για τη νοητική υστέρηση στο διδακτικό πρόγραμμα των παιδαγωγικών ακαδημιών (νηπιαγωγών και δασκάλων)

ε. τη σύσταση επιτροπής για τη μελέτη της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και τη σύνταξη σχετικής έκθεσης.

Όσα διαπιστώνει και εισηγείται η προαναφερόμενη επιτροπή περιέχουν δυο σημαντικά στοιχεία:

1. η ειδική εκπαίδευση αφορά μόνο την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και κατά μείζονα λόγο τα παιδιά με νοητική υστέρηση

2. οι σχολές παραγωγής εκπαιδευτικών που καλούνται να προσαρμοστούν και τελικά προσαρμόζονται - πρώτα οι ακαδημίες νηπιαγωγών, στη συνέχεια οι παιδαγωγικές ακαδημίες – είναι αυτές της παραγωγής εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Αυτό σήμαινε πως οι πανεπιστημιακές σχολές παραγωγής εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οι τότε γυμναστικές ακαδημίες δεν περιλάμβαναν στα προγράμματα σπουδών μαθήματα ειδικής εκπαίδευσης.

Παρατηρώντας κανείς τα πορίσματα της επιτροπής παιδείας του 1972 δεν θα διαπιστώσει σοβαρές αποκλίσεις από τα προαναφερθέντα.

Έτσι, θα παρατηρήσει πως αναφέρονται:

α. στα αποκλίνοντα του κανονικού νήπια

β. στα νοητικώς καθυστερημένα παιδιά

γ. στα κοινωνικώς απροσάρμοστα και σωματικώς ανάπηρα

- δ. στους ιδιοφυείς μαθητές
- ε. στο θεσμό του σχολικού ψυχολόγου.

Με τη μεταπολίτευση του 1974 και παρά το γεγονός ότι το κράτος αρχίζει να ενδιαφέρεται για την βελτίωση της ειδικής εκπαίδευσης δεν έχουμε απτά δείγματα ενδιαφέροντος για την ειδική φυσική αγωγή. Ο νόμος 1143 του 1981¹³⁸, που προτάθηκε από τη Ν.Δ., και είναι ο πρώτος νόμος για την ειδική εκπαίδευση που ψηφίστηκε ομόφωνα από τη βουλή, έδινε έμφαση στην ένταξη των ατόμων με ΜΚΑ στο κοινωνικό σύνολο μέσω της επαγγελματικής τους αποκατάστασης. Οι αντιλήψεις αυτές κατοχυρώθηκαν και με το νόμο πλαίσιο 1566 του 1985 της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ¹³⁹ και με τον νόμο 2817 του 2000¹⁴⁰ του ίδιου κόμματος. Υπάρχει όμως ένα γεγονός που ξεπερνάει τα κόμματα. Η επιστροφή στην Ελλάδα ικανού αριθμού μετεκπαιδευμένων εκπαιδευτικών και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από το εξωτερικό, οι ανταλλαγές εμπειριών με εκπαιδευτικούς των χωρών μελών της Ε.Ε., η οργάνωση του γονεϊκού κινήματος και ακόμα περισσότερο η ανάδειξη του αναπηρικού κινήματος συνετέλεσαν ώστε να προσληφθούν εκπαιδευτικοί φυσικής αγωγής στις μονάδες ειδικής εκπαίδευσης, να περιληφθούν στα προγράμματα σπουδών των Τμημάτων Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Τ.Ε.Φ.Α.Α.) μαθήματα ειδικής φυσικής αγωγής, να δημιουργηθούν τομείς ειδίκευσης ειδικής φυσικής αγωγής στα ΤΕΦΑΑ και να δημιουργηθεί άτυπα στη Διεύθυνση φυσικής αγωγής του ΥΠΕΠΘ τομέας ειδικής - προσαρμοσμένης φυσικής αγωγής.

Το πλέγμα λειτουργίας του τομέα αυτού μέσα στο σύστημα διοίκησης του ΥΠΕΠΘ φαίνεται στο ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6.

¹³⁸. Ν. 1143/ 31/3/1981 / ΦΕΚ 80/ τ. Α

¹³⁹. Ν.1566/ 1985, ό.π.

¹⁴⁰. Ν. 2817/ 2000, ό.π.

Από το 1995 η μέριμνα για την ειδική φυσική αγωγή έχει περάσει πολύ έντονα έξω από το χώρο της καθ' αυτό εκπαίδευσης. Μέσω, κυρίως της Γ.Γ.Α. αλλά και της Γραμματείας Νέας Γενιάς, της Γραμματείας Ισότητας, των νομαρχιών και των δήμων, υλοποιούνται προγράμματα άσκησης και αθλητισμού για ειδικές ομάδες. Σ' αυτές περιλαμβάνονται όχι μόνο άτομα με ΜΚΑ αλλά και άλλες ευπαθείς ομάδες. Ένας συγκριτικός πίνακας (ΠΙΝΑΚΑΣ 8) για τα έτη 2000 – 2003 που περιλαμβάνει τους νομούς όλης της επικράτειας δείχνει τη σαφή αύξηση τέτοιων προγραμμάτων, τα οποία μάλιστα υλοποιούνται τόσο το χειμώνα όσο και το καλοκαίρι¹⁴¹.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Συγκριτικός πίνακας προγραμμάτων μικρής διάρκειας

ΝΟΜΑΡΧΙΑ	Χειμερινά			Θερινά		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Α-Β ΑΘΗΝΑΣ			13	33	29	50
Α-Δ ΑΘΗΝΑΣ				22	25	13
ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	15	8	17	44	50	77
Δ- ΑΤΤΙΚΗΣ			5	2	3	3
ΠΕΙΡΑΙΑΣ				6	2	8
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	17	33	41	180	278	301
ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ				8	11	12
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	2			13	24	25
ΑΡΚΑΔΙΑΣ						
ΑΡΤΑΣ						
ΑΧΑΪΑΣ	3	4	5		5	
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	11			6		
ΓΡΕΒΕΝΩΝ				6	8	9
ΔΡΑΜΑΣ			2	2		3
ΔΩΔ/ΝΗΣΩΝ			20	26	17	10
ΕΒΡΟΥ				7	14	11
ΕΥΒΟΙΑΣ				6	7	20
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ					3	
ΖΑΚΥΝΘΟΥ			20	16	5	
ΠΛΕΙΑΣ				6	12	20
ΗΜΑΘΙΑΣ	14	17	19	50	41	54
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ						
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ				24	24	
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2				
ΚΑΒΑΛΑΣ			20	33	19	25
ΚΑΡΛΤΤΣΑΣ	10	10	10			
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ				4	0	
ΚΕΡΚΥΡΑΣ				33	36	30
ΚΕΦΑΛΛΝΙΑΣ				27	47	60
ΚΙΛΚΙΣ				3		
ΚΟΖΑΝΗΣ	25		15	13	22	4
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ			1	10	3	1
ΚΥΚΛΑΔΩΝ				3	6	

¹⁴¹. Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, (2003), «Η Ελλάδα σε κίνηση», Γ.Γ.Α., Αθήνα, σελ. 10

ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	7		13	25	12
ΛΑΡΙΣΗΣ	3	5	8	8	12	11
ΛΑΣΙΘΙΟΥ					8	20
ΛΕΣΒΟΥ			2	21	36	33
ΛΕΥΚΑΔΑΣ						
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	6	4	4	100	77	67
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ				13	25	36
ΞΑΝΘΗΣ				35	28	43
ΠΕΛΛΑΣ	20	24	29	45	37	48
ΠΙΕΡΙΑΣ	5			28	21	12
ΠΡΕΒΕΖΗΣ				2	3	3
ΡΕΘΥΜΝΟΥ						
ΡΟΔΟΠΗΣ				21	21	10
ΣΑΜΟΥ				12		
ΣΕΡΡΩΝ	4	2		21	2	4
ΤΡΙΚΑΛΩΝ		4	5	17	16	12
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ						
ΦΛΩΡΙΝΑΣ				6	15	7
ΦΩΚΙΔΑΣ						7
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ				32	37	44
ΧΑΝΙΩΝ	2			44		46
ΧΙΟΥ				6		
ΣΥΝΟΛΟ	143	120	236	1007	1060	1151

Την περίοδο 2002-03 υποβλήθηκαν στη Γ.Γ.Α. 352 αιτήσεις για υλοποίηση 1515 τμημάτων ειδικών προγραμμάτων «άθλησης για όλους» από 152 φορείς. Εγκρίθηκαν 1.093 τμήματα, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 72% των αιτούμενων τμημάτων, κατανεμημένα στις εξής επτά κατηγορίες (ΠΙΝΑΚΑΣ 9):

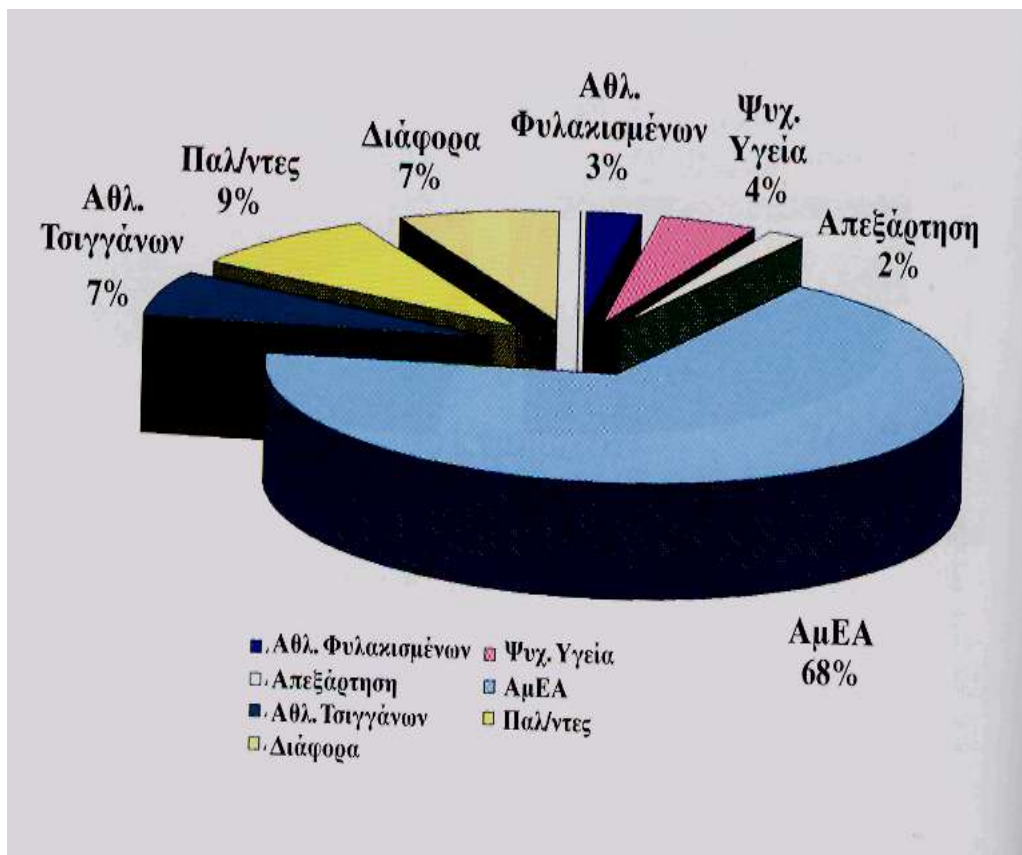
ΠΙΝΑΚΑΣ 9

ΑΘΛΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΤΜΗΜΑΤΑ
Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑμΕΑ)	742
Άτομα σε Κέντρα Ψυχικής Υγείας	47
Άτομα σε Κέντρα Απεξάρτησης	20
Φυλακισμένοι	27
Τσιγγάνοι	74
Παλινοστούντες	102
Διάφορα(καρδιοπαθείς, νεφροπαθείς, Νόσος Alzheimer κ.λ.π)	81

ΠΗΓΗ: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, (2003), « Η Ελλάδα σε κίνηση », Γ.Γ.Α., Αθήνα,σ.36

Αν προσέξει κανείς αναλυτικότερα το πρόγραμμα θα παρατηρήσει πως το τμήμα του που απευθύνεται στα ΑμΕΑ (ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7), ανέρχεται στο 68% των εγκεκριμένων τμημάτων της περιόδου 2002 - 03.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7

ΠΗΓΗ: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, (2003), « Η Ελλάδα σε κίνηση », Γ.Γ.Α., Αθήνα, σ.36